

HET STUDIEJAAR 1929—1930

REDE

UITGESPROKEN OP DEN 15^{EN} SEPTEMBER 1930
BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT

DOOR

DR. G. GRIJNS

H. VEENMAN & ZONEN — WAGENINGEN

HET STUDIEJAAR 1929—1930.

Mijne Heeren Curatoren, Hoogleraren, Lectoren, Dames en Heeren Assistenten, Studenten en verder gij allen, die door uwe tegenwoordigheid onze school eert, zeer gewaardeerde aanwezigen!

Er zijn twee dagen in het akademische jaar, waarop de Rector Magnificus volgens oud gebruik eene ambtelijke openbare rede houdt. Op den eenen, den gedenkdag van de stichting der Hoogeschool is hij vrij in de keuze van zijn onderwerp, daar de wet hem slechts tot zijn eigen vak beperkt; maar op den anderen, waarop hij zijn Rectoraat aan zijn opvolger overdraagt, als hij zijn zwanenzang als Rector Manificus zingt, is hem zijn stof grootendeels voorgeschreven, daar hij een overzicht moet geven van de lotgevallen van de Hoogeschool in het afgelopen jaar. Hij wordt dus door de omstandigheden gedwongen althans één dag in zijn leven als geschiedschrijver op te treden, of hij aanleg voor dat vak heeft of niet. En ik kan niet nalaten, nu ik dit doe, mij voor te stellen, hoe bedenkelijk mijn oude leeraar in de geschiedenis het hoofd zou schudden, als hij kon zien, hoe lichtvaardig en vermetel ik den historischen kansel beklim.

Er is nog iets, dat de taak van den Rector op den derden Maandag in September niet gemakkelijk maakt. Dat is het feit, dat het aantal voorgangers, dat den jaarlijkschen gang der gebeurtenissen aan de Hoogeschool beschreef, elk jaar met één toeneemt en het dus steeds moeilijker wordt, voor telkens wederkerende dingen een nieuw beeld of een nog niet gebruikte wending te vinden. Slechts in de beschouwingen, die hij aan het overzicht der gebeurtenissen vastknoopt, is het hem mogelijk een meer persoonlijk element te brengen.

Ik hoop, geachte toehoorderessen en toehoorders, dat gij deze verzachtende omstandigheden zult willen in aanmerking nemen, wanneer gij aan mijne uitnodiging gehoor geeft, om het gebeuren aan onze Hoogeschool in het afgelopen studiejaar nog eens in korte trekken aan ons oog te laten voorbijgaan.

Beginnen wij met de gebouwen.

Op 7 November werd het laboratorium voor de Erfelijkheidsleer, dat reeds in het vorige studiejaar was afgebouwd, officieel in gebruik genomen. Dit gebouw, tot welks totstandkoming de milde bijdrage

van de Gemeente Wageningen de mogelijkheid schiep, biedt in zijn sober gehouden uiterlijk een ruime gelegenheid voor onderzoek en onderricht.

Op den 13 Februari werd het laboratorium voor Bloembollen-onderzoek te Lisse, dat dank zij de vrijgevigheid der kweekers als een Phoenix uit zijn asch herrees, plechtig geopend.

De vele gehouden toespraken bewezen, hoezeer het werk aan dit laboratorium met de belangen der bloementeel is saamgeweven. De technische inrichting vond algemeen bewondering.

Het vorig jaar heeft de Rector Magnificus een uitvoerig overzicht gegeven van de gebouwen, welker stichting urgent was. Wanneer ik thans daarvan een opsomming wilde geven, zou hij mij zeker van plagiaat beschuldigen, want er is sedert weinig veranderd.

De hoop, dat het bedrijfsgebouw bij het laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt weldra zou worden gebouwd, is gelukkig in vervulling gegaan; wij mogen binnenkort de voltooiing van dit werk verwachten.

De toestand bij de afdeeling zuivelbereiding bleef ongewijzigd. Wel heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw bij de behandeling van de Staatsbegroting voor dit jaar medegedeeld, dat waarschijnlijk in 1930 met dien bouw een aanvang zou worden gemaakt, maar tot heden moet de eerste spade nog in den grond gestoken worden.

Wat het gebouw voor geodesie betreft, zou kunnen worden volstaan met de opmerking, dat het nog altijd een luchtkasteel is gebleven. Alleen zal collega Dieperink door het toenemen van het aantal studeerenden voor den kolonialen boscbouw nog meer kandidaten in de totaal ongeschikte gelegenheid de noodige kennis van en oefening in het landmeten moeten bijbrengen. De groote beteekenis van het Indische boschwezen voor Nederland en Nederlandsch Indië maakt het wel haast onbegrijpelijk, dat in strijd met de belangen van dien Dienst het in vergelijking met zijne opbrengsten zoo luttele bedrag voor de stichting van een goed laboratorium voor geodesie en landmeten niet gevonden kan worden.

De plantkunde heeft dit jaar de volle aandacht gehad. Verschillende mogelijkheden, om in hare nooden te voorzien, zijn overwogen. Eén plan vooral vond instemming bij den Senaat en bij de betrokken hoogleeraren. Dat was de stichting van een nieuw botanisch laboratorium in de onmiddellijke nabijheid van de gebouwen voor Plantensystematiek, Erfelijkheidsleer, Plantenphysiologie en het toekomstig laboratorium voor Tropische Landbouwplantenteelt.

Op deze wijze zou men een geheel botanisch complex verkrijgen in en om het Arboretum gelegen, waardoor dit aan al die verschillende afdeelingen dienstbaar gemaakt zou kunnen worden en het

hebben van gemeenschappelijke kassen mogelijk zou zijn geworden.

Bovendien werd daardoor de gelegenheid geopend, om op afdoende wijze de afdelingen Natuurkunde, Mineralogie en Geologie, Wegen Waterbouwkunde, Werktuigkunde en Teekenen te helpen. Deze oplossing scheen des te meer aangewezen, omdat zij, ofschoon de direkt noodige uitgaven iets hooger waren, tenslotte niet veel duurder zou zijn dan eene andere voorgestelde voorziening, die minder doeltreffend is.

En toch is het te vreezen, dat deze voor de hand liggende oplossing niet gekozen zal worden, omdat men zich blind staart op het geld, dat de eerste paar jaren nog niet uitgegeven zal worden.

Dan zal wel door aanbouw aan het Hoofdgebouw gedeeltelijk in de behoefte aan ruimte voor de Plantenkunde worden voorzien, doch slechts indien dien aanbouw binnen korten tijd door een tweeden, minstens even grooten gevolgd wordt, zal die afdeeling over de noodzakelijke ruimte beschikken; maar dan zal toch hare inrichting verre bij die van het nieuw geprojecteerde laboratorium ten achter staan.

De plannen voor de verbetering in de huisvesting van Natuurkunde en Geologie hangen ten nauwste met die voor de Plantenkunde samen. Ook hier is spoedig hulp noodzakelijk.

Voor de Landbouwscheikunde is een nieuw laboratorium aanbesteed. Jammer is het, dat bij de keuze van de plaats zoo weinig rekening gehouden is met de afstanden, die de studenten telkens zullen moeten afleggen als zij zich van het eene college of practicum naar het andere moeten begeben.

De Scheikunde wacht met spanning het oogenblik af, waarop haar Landbouwkundige zuster de rechtervleugel van het Hoofdgebouw zal verlaten, om zich in die ledig geworden ruimte te kunnen uitzetten. Daarbij zal dan ook voor den Lector in de physische- en colloïdchemie een plaats moeten worden gevonden.

Uit deze mededeelingen blijkt reeds, dat er aan het uitzet van de Landbouwhoogeschool nog wel het een en ander ontbreekt. En nu heb ik, om dat mijn ambtsvoorganger dat al voldoende toegelicht had, niet gesproken van Bibliotheek, Boschbouw, Tropische plantenteelt, Physiologie der huisdieren, plantenkassen, warenhuizen, stallen enz.

Toch geloove men niet, dat voor de completeering van ons uitzet, zooals men hier en daar wel eens hoort 10 à 20 millioen noodig zou zijn. De beschrijving van den toestand door den Senaat aan de Volksvertegenwoordiging toegezonden leert dat anders. Wanneer de Regeering gedurende 4 jaren een extra bouw-crediet van 5 ton per jaar wilde toestaan, kon de achterstand worden ingehaald en zoude de Landbouwhoogeschool over de zoo hoog noodige les- en werkruimten kunnen beschikken.

De lokalen der Landbouwhoogeschool werden herhaaldelijk beschikbaar gesteld voor vergaderingen en lezingen:

Het natuurwetenschappelijk gezelschap vergaderde er in de laatste maanden van 1929; ook Studiebelangen en enkele andere studenten-vereeningen maakten ervan gebruik.

Voorts werd de hulpaula afgestaan voor den vijfden wetenschappelijken landbouwcurcus; voor de elfde wetenschappelijke bijeenkomst van Indische landbouwtechnici met verlof hier te lande, voor de Landbouwweek, die op initiatief van het Nederlandsch Genootschap voor Landbouwwetenschap, in samenwerking met de Nederlandsche Plantenziektkundige Vereeniging, de Nederlandsche Genetische Vereeniging, de Nederlandsche Boschbouwvereeniging, de Nederlandsche Federatie van vereeningen van Bedrijfsp pluimveehouders, den Kweekersbond, het Centraal Comité in zake keuring van gewassen, de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde, de Nederlandsche Pomologische Vereeniging, het Instituut van Wageningsche Landbouwkundige Ingenieurs in Nederlandsch-Indië en de Dendrologische Vereeniging werd georganiseerd.

Indien wij nu tot de personalia overgaan, dan verwijlen onze gedachten in de eerste plaats bij hen, die ons in het afgelopen jaar door den dood ontvielen:

bij den Heer C. A. L. SMITS VAN BURGST, die tot korten tijd voor zijn dood entomologisch adviseur aan het Instituut voor Phytopathologie was,

bij den heer DR. E. HESSELINK, in leven Directeur van het Rijks Boschbouwproefstation,

bij den landarbeider van Groenewoud: A. KRECHTING,

bij de studenten W. KOERT, die door een ongeluk om het leven kwam, C. VAN DEN BERG en F. A. GOOSSENS. Het vervult ons met droefheid, als wij zulke jonge levens zien afgesneden en wij kunnen niet nalaten te denken, wat zij nog hadden kunnen zijn voor hunne familie, voor hunne vrienden, voor de maatschappij.

Het Comité, dat zich gevormd had, ter eering van de nagedachtenis van Professor Dr. J. RITZEMA BOS, liet door den heer A. FALISE een borstbeeld van dien vroegeren hoogleeraar vervaardigen, dat een plaats kreeg in het Arboretum, vóór het gebouw, waarin hij een groot deel van zijn leven gewerkt heeft. Op 7 December vond de onthulling van dit borstbeeld plaats.

Wij wenden ons nu tot de levenden.

Jhr. S. VAN CITTERS werd in het afgelopen jaar herbenoemd als President Curator.

De gezondheidstoestand van Professor Dr. A. H. BLAAUW laat nog

steeds te wenschen over, zoo dat hij helaas verplicht was, weder ziekteverlof aan te vragen.

Professor Dr. J. A. HONING aanvaardde zijne benoeming tot Buitengewoon-Hoogleraar aan de Universiteit te Utrecht in de Erfelijkheidsleer.

Professor J. VAN BAREN werd benoemd tot Correspondeerend lid van de Fransche Academie van Landbouwwetenschappen. .

Professor Dr. H. A. J. M. BEEKMAN werd benoemd tot Correspondeerend lid van het Boschwetenschappelijk Genootschap in Finland.

Professor Ir. C. BROEKEMA tot lid van de Académie du Travail (Masarijk) te Praag.

Professor Dr. J. JESWIET werd benoemd tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Van onze Assistenten promoveerde de Heer H. J. VENEMA te Leiden, de Heer A. J. P. OORT te Utrecht in de Wis- en Natuurkunde.

Behalve de jaarlijks terugkeerende cursussen werden er dit jaar nog twee gehouden ter aanvulling van het onderwijs in den Tropischen Landbouw nl. door den Heer Dr. C. J. J. VAN HALL te Baarn over Koffiecultuur en door den Heer D. J. SANDERS te Haarlem over Tabakscultuur.

Het onderwijs in de Economische Geografie werd in het afgelopen jaar in den vorm van een cursus opgedragen aan Professor L. VAN VUUREN te Utrecht. Bij de groote beteekenis van dit vak zoowel voor de Nederlandsche als voor de Indische landbouwkundigen, had de Senaat een in Wageningen wonende leerkracht gewenscht, die zijn geheelen tijd aan de voor onze studeerenden belangrijke vraagstukken had kunnen wijden.

Ter definitieve voorziening in het onderwijs in de Physische en Colloid-chemie zijn door den Senaat voorstellen aan het College van Curatoren gedaan, zoodat wij binnen kort de benoeming van een lector mogen verwachten.

Ook dit jaar was de Landbouwhoogeschool op verschillende congressen in het buitenland vertegenwoordigd.

Het 5e Internationale Botanische Congres te Cambridge werd bijgewoond door de hoogleraren JESWIET, REINDERS, QUANJER, en VAN SLOGTEREN en Dr. BLEIER. Prof. QUANJER hield er een voordracht over virusziekten.

Het Internationale Tuinbouwcongres te Londen werd bijgewoond door de collega's SPRENGER en JESWIET en Dr. VAN DER LEK. De eerste maakte van deze gelegenheid ook gebruik om een bezoek te brengen aan de proefstations te East Malling, Long Ashton aan het Low Temperature Research Station te Cambridge en aan Kew Gardens.

De Rector Magnificus vertegenwoordigde de Landbouwhooge-

school op het IIIe Internationale Congres voor Landbouwonderwijs te Luik.

Op de landbouwonderwijsafdeeling der tentoonstelling te Luik, was het Nederlandsch onderwijs op landbouwkundig gebied zeer overzichtelijk aangegeven, en maakte de onderinzending van hier een goeden indruk.

Professor BAKKER bezocht met zijn leerlingen de 36e Wanderausstellung der Deutschen Landwirtschafts-Gesellschaft te Keulen; Professor VAN BAREN maakte agrogeologische excursies naar Midden-Duitschland.

Verder werden nog buitenlandsche reizen voor studiën of ter bijwoning van congressen ondernomen door:

Prof. VAN BAREN: Internationale Tentoonstelling te Luik;

Prof. BEZEMER: Tentoonstelling te Antwerpen;

Prof. BROEKEMA: Vergadering van de Association Internationale des Sélectionneurs de Plantes de grande culture te Parijs;

Prof. ROEPKE: 4e Wanderversammlung Deutscher Entomologen te Kiel, waar ZHG een voordracht hield over „Die Bedeutung des Scolytus Scolytus als Uebertrager der sog. holl. Ulmenkrankheit.”

Prof. SPRENGER sprak op het Vlaamsch Wetenschappelijk Congres over „Bloembologisch onderzoek in het belang der fruitteelt”. Met zijn assistent VAN DEN MUYZENBERG bezocht hij Skandinavië om kennis te nemen van de daar in gang zijnde proeven over grondverwarming door middel van electriciteit en een studie te maken van het tuinbouwkundig onderzoek, zooals dat aan het Zweedsche proefstation te Alnarp gedaan wordt.

Professor TE WECHEL reisde in Duitschland, Zwitserland en Oostenrijk, Professor BEEKMAN in Zweden, Noorwegen en Finland met het doel houtvesters te vinden, die bereid waren, om in Nederlandsch Indischen dienst te treden, daar vooral wegens het stopzetten der opleiding in Nederland tijdens de bezuinigingsziekte in 1923, er geen voldoende Nederlandsche houtvesters beschikbaar zijn.

Prof. QUANJER hield een voordracht over selectie van aardappelen te Parijs voor de Association des Sélectionneurs de Plantes de grande culture. Prof. BEEKMAN te Helsingfors over „Het Boschbedrijf in Nederlandsch-Indië” en bezocht het congres der Boschbouwproefstations te Stockholm.

De Heer VERSCHUUR bezichtigde de transportabele houtverkolings-toestellen op de tentoonstelling te Tervueren.

In opdracht van den Minister van Koloniën bezoekt Professor TE WECHEL thans Nederlandsch-Indië, om daar kennis te nemen van de nieuwe organisatie en de tegenwoordige werkwijzen van den Dienst van het Boschwezen en tevens om met dien dienst in nauwer contact te komen. Door dergelijke reizen kan de opleiding in

Wageningen aan de eischen van den Indischen Dienst blijven beantwoorden.

Aan buitenlandsche bezoekers heeft het in het afgelopen jaar ook niet ontbroken. Ik zal U de lange lijst besparen, die U toch in het jaarboek kunt naslaan. Ik wil slechts den Zuid-Afrikaanschen gezant, den Heer VILLIERS en de Regenten van Pasoeroean en van Bengalan hier vermelden, omdat ons deze belangstelling verheugt.

Professor H. H. WHETZEL van Ithaca werkte met zijn assistent eenige maanden aan het Laboratorium voor bloembollenonderzoek te Lisse.

Aulavoordrachten werden er in den afgelopen winter twee gehouden. Eén door Dr. J. H. OORT te Leiden over „de grenzen van onze tegenwoordige kennis van het heeal”, en één door Prof. Dr. A. PENCK uit Berlijn over „Steppen- und Prärieböden in Nord-amerika.”

Zooals ik reeds mededeelde heeft het Indische Boschwezen op het oogenblik moeite om zijn corps houtvesters aan te vullen. Het moest reeds tot de in dienststelling van een tiental buitenlanders overgaan, omdat het in 1923 de opleiding staakte en de loopende verbintenissen verbrak. Het schijnt wel dat dergelijke ervaringen aan andere Regeeringsafdeelingen niets leeren. Want ten opzichte der Landmeters dreigt dezelfde fout te worden begaan. Aanvulling van het landmeters-corps in Nederland is zeker niet overbodig, doch allerlei reorganisatie-plannen leiden tot zeer beperkte aanvulling. Indien over enkele jaren hierdoor moeielijkheden ontstaan, wijte men dit niet aan gebrek aan ambitie bij de Nederlandsche Jongelui om voor landmeter te studeeren; maar men zoek de fout bij hen, die het vertrouwen in deze carrière schokten.

De Heer L. A. SPRINGER te Haarlem bedankte wegens zijn hoogen leeftijd als voorzitter van de Commissie in Zake de Vorming van Tuin- en Landschapsarchitecten en werd opgevolgd door den Heer E. D. VAN DISSEL, Directeur van het Staatsboschbeheer te Utrecht.

Een verblijvend verschijnsel is het, dat de leiders van verschillende bedrijven van hun vertrouwen in het nut van wetenschappelijke onderzoekingen voor de praktijk blijk geven, door die ook finantieel te steunen.

Zoo verleende de Vereeniging voor Koeltechniek wederom een subsidie ten behoeve van de proeven op het gebied van conserveren door middel van koude.

Het Fonds voor Electrotechnische Industrie verstrekte eene subsidie om een onderzoek te beginnen betreffende het toepassen van electriciteit voor grondverwarming en voor belichting van planten.

De N.V. Provinciale Geldersche Electriciteitsmaatschappij steunde

deze onderzoeken door het verstrekken van technische hulp, van electrischen stroom, van een kas en van materiaal, terwijl zij de reis van Prof. SPRENGER en zijn assistent naar Skandinavië mogelijk maakte.

De N.V. „Enkes” te Voorburg plaatste gratis een klein model koelmachine in het Laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt voor het koelen van thermostaten.

Van Professor Dr. H. BLINK ontvingen wij een zeer goed portret voor de Senaatskamer.

Er hadden in het afgelopen jaar 5 private promoties plaats.

Er werden 41 Ingenieursdiploma's uitgereikt, waarbij 2 maal het praedicaat „met lof” werd toegekend.

Het aantal der Wageningische studenten overtrof dat van alle vorige jaren. 434 studeerenden waren voor den cursus 1929—1930 ingeschreven, waarvan 14 voor enkele lessen. Voor de eerste maal werden 117 studenten ingeschreven tegen 109 in het vorige jaar.

Het Wageningische Studenten-Orkest herdacht zijn 10-jarig bestaan met een buitengewoon concert onder leiding van Professor VAN UVEN, waarvan ook de deelnemers aan de elfde samenkomst van Indische Landbouwtechnici konden profiteren.

De Wageningische Studententoonelvereeniging toonde haar durf door de opvoering van „The Hairy Ape” van Eugene O'Neill.

Argo liet zich dit jaar niet onbetuigd. De nieuwe overnaadsche vier: Jason behaalde zoowel bij de Hollandia-wedstrijden als bij de „Koninklijke” de overwinning en de jonge acht A, die een tweeden prijs verwierf, geeft ons hoop, dat de voorspelling van Prof. SÖHNGEN nog eens uit zal komen.

Ook de Argo-dames hielden de eer van Wageningen op, door in Leiden den eersten prijs in het nummer jonge vier, stijlroeien te verwerven.

De Heer A. F. VAN DER SCHEER betoonde zich weder een geduchte tegenstander bij de wereldkampioenschappen op de schaatsen, in Zwitserland en in Skandinavië en wist beslag te leggen op het academisch wereldkampioenschap.

Zooals de aarde in haar jaarlijkschen loop om de zon schijnbaar een kring beschrijft; maar in werkelijkheid, daar zij de beweging der zon door de wereldruimte volgt, een spiraal doorloopt, zoodat elk volgend jaar haar verder voortgeschreden vindt; zoo moet ook elke inrichting, wier werkzaamheden naar jaarlijksche perioden zijn ingedeeld, er angstvallig voor behoed worden, dat haar baan een cirkelgang worde, daar de door haar afgelegde weg een gestadig klimmen moet vertoonen naar een hooger doel.

Elke Rector Magnificus, die zijn ambt aanvaardt, die gereed staat, een jaar lang zijn krachten meer dan anderen aan het algemeen be-

lang der Hoogeschool te wijden, doet dat met de hoop in het hart, dat het hem gegeven moge zijn, tot die vooruitgang te kunnen bijdragen. En als hij dan aan het einde van zijn jaar op het punt staat, zijn ambt aan zijn opvolger over te dragen, dan zal hij zich afvragen: is er in dit jaar werkelijk vooruitgang vast te stellen? En als wij al in enkele dingen wat verder gekomen zijn, dan is zijn vraag daarmee nog niet bevredigend beantwoord, dan vraagt hij nog is dit genoeg, om van werkelijken vooruitgang te spreken? Hoe hij die vraag zal beantwoorden, hangt geheel er van af, wat hij als het doel zijner Hoogeschool beschouwt. Hij zal zich dat klaar voor oogen moeten stellen. Het komt mij gewenscht voor, dat ook hier te doen, omdat niet allen in den lande daaromtrent dezelfde voorstelling hebben en juist onder personen, wier opvattingen voor den vooruitgang van onze Hoogeschool van groot gewicht zijn, wel een andere meening gehuldigd wordt dan die van den Senaat.

Uit den naam *Landbouwhoogeschool* wil men wel eens afleiden dat onze inrichting in de eerste plaats school, d.i. onderwijsinrichting moet zijn, dat het wetenschappelijk onderzoek eerst aan de beurt mag komen, als voor het onderwijs al het noodige is gedaan. Voor alles de schoolruimte en eerst daarna de laboratoria (waaronder ik hier en in het volgende ook proeftuinen, proefvelden, kassen, stallen voor proefnemingen enz. versta).

Ik kan om verschillende redenen die opvatting niet deelen. In de eerste plaats niet, omdat de geheele geschiedenis van het hooger onderwijs er tegen pleit. In alle landen zijn toch de hoogescholelen tevens centra voor wetenschappelijk onderzoek geweest; de plaatsen, waar men zich vooral met het oplossen van wetenschappelijke vraagstukken bezig hield en met de toepassing van nieuwe ontdekkingen op de praktijk. Het moet de plaats zijn, waar de studeerenden in de gelegenheid gesteld worden zich nieuwe methoden van onderzoek eigen te maken, toepassing van nieuwe werkwijzen voor de praktijk kunnen leeren, zich moeten vertrouwd maken met methodisch wetenschappelijk onderzoek. Zij moeten er leeren waarnemen en uit hunne waarnemingen conclusies afleiden. De vragen, die zich voordoen bij de toepassing van nieuwe vindingen moeten er onderzocht kunnen worden; de Hoogleraren moeten door eigen onderzoekingen op verschillend gebied met de methoden der andere onderzoekers vertrouwd zijn, om hunne studenten behoorlijk te kunnen voorlichten.

Wie niet gewend is aan laboratoriumwerk, kan over dat van anderen geen oordeel hebben.

De hoogleraar moet ook de vraagbaak kunnen blijven van de afgestudeerden, als die in hun werkkring op moeilijkheden stuiten, die nog niet voor de praktijk zijn opgelost. Dat kan hij alleen, als hij

zelf aan de oplossing van zulke vraagstukken kan medewerken. De hoogleeraren moeten dus in de gelegenheid gesteld worden, zelfstandige wetenschappelijke onderzoekingen te doen. Alleen dan is het mogelijk, dat hun kennis levend blijft en niet tot kamergeleerdheid verstart. Alleen dan kunnen zij vruchtdragend onderwijs geven.

Onthoudt men een hoogleeraar de gelegenheid, om door eigen onderzoekingen aan de oplossing van belangrijke vraagstukken te blijven medewerken, dwingt men hem zich te beperken tot het mededeelen, van wat door anderen gevonden werd, dan verlaagt men zijn onderwijs tot middelbaar. Als men nooit de vruchten van eigen onderzoek en eigen studie heeft mede te deelen, gaat het persoonlijk element en daarmee het leven uit het onderwijs weg en wordt het doode letter. Maar ook de student, die later geroepen is, voorlichting te geven of onderwijs op landbouwkundig gebied, of aan het hoofd zal staan van een landbouwkundig laboratorium, die proefnemingen van landbouw- of veevoedervereenigingen zal moeten leiden en beoordeelen, kan niet buiten die laboratoria. Hoe zal hij later uit de beschrijving van een onderzoek, dat hij leest, een indruk krijgen van de waarde of de betrouwbaarheid der conclusies, als hij niet door eigen ervaring weet, wat er aan een wetenschappelijk onderzoek vastzit. Hoe wil hij veldproeven of voederproeven beoordeelen en de resultaten uitwerken, als hij te voren nooit getuige is geweest van een ernstig wetenschappelijk onderzoek. En voor de studenten en voor de professoren is het noodzakelijk dat elk natuur-wetenschappelijk vak over goede laboratoria beschikt. Ja, er zijn zelfs hoogleeraren, die het laboratorium voor hun onderwijs noodzakelijker achten dan hun colleekeamer.

Ik kan het dan ook slechts betreuren, dat men in Nederland inrichtingen voor wetenschappelijk onderzoek op het gebied van landbouw en veeteelt heeft gesticht buiten de Hoogeschool, terwijl gelegenheden voor dat wetenschappelijke onderzoek aan onze Hoogeschool nog ontbraken en men nu blijkbaar niet meer in dat gebrek voorziet, omdat elders de gelegenheid voor die soort onderzoekingen bestaat, zeer ten nadeele van hen, die hier studeeren.

Ik geef toe, dat plaatselijke of politieke omstandigheden het oprichten van een laboratorium voor een bepaalde onderzoekrichting op een andere plaats zeer gewenscht kunnen maken, maar dat mag geen reden zijn, die afdeling aan de Hoogeschool te verwaarloozen.

Het is wel merkwaardig, dat men het hooger onderwijs vaak verwijt, dat het niet voldoende rekening houdt met de eischen der praktijk, terwijl men het juist organen onthoudt, die het met de praktijk veelvuldig in aanraking zouden brengen.

Zal dus ieder deskundige gereedelijk toegeven, dat voor een Landbouwhoogeschool goede laboratoria voor toegepast natuurweten-

schappelijk onderzoek een hoofdvereischte zijn, dan kan men nog vragen: behoeft een klein land als Nederland wel zulke hooge eischen aan die laboratoria te stellen als de grootere landen. Om daarop antwoord te geven moet ik nog weer eens in het licht stellen, wat ook door den Senaat o.a. in zijne „Beschouwingen in zake het belang voor Nederland en de Overzeesche Gewesten bij eene goede inrichting van de Landbouwhoogeschool” reeds werd gedaan.

Nederland is door de dichtheid van zijne bevolking genoodzaakt, voor een belangrijk bedrag aan produkten uit te voeren, om datgene te kunnen koopen, wat het voor de behoeften van die bevolking moet invoeren. Het zal dus met de andere naties op de buitenlandsche markten moeten kunnen concurreren. Nu nemen landbouw en veeteelt voor een niet onbelangrijk bedrag aan dien uitvoer deel; (in 1928 b.v. voor 700 millioen gulden, terwijl Ned. Indië in 1927 voor 1200 millioen uitvoerde) en deze zullen dus ook de concurrentie van de overige Europeesche en eenige niet Europeesche landen moeten aanvaarden. Deze mededinging wordt steeds ernstiger. In alle landen streeft men er naar, zijne produkten door verbeterde werkmethoden beter te maken, het rendement van den bodem te verhoogen, en de productiekosten te verminderen. Immers slechts zij, die beter waar of die tegen lagere prijs leveren dan de anderen, zullen zeker zijn van hunne afnemers. Nederland munt tot nog toe vooral uit door de kwaliteit zijner landbouwprodukten. Op de binnenlandsche markt mogen patriotisme en beschermende rechten nog een rol ten voordeele van den landgenoot-verkooper spelen, op de buitenlandsche markt is dit niet het geval.

Rationeele verbetering van de verschillende produktiewijzen is echter slechts mogelijk, als men de bedrijven op wetenschappelijke basis inricht en die basis door regelmatig onderzoek voortdurend verbreedt en verdiept. Voor het eerste doel is het landbouwkundig onderwijs en de daarop berustende voorlichtingsdienst noodig, voor het laatste het wetenschappelijk onderzoek.

In alle concurrerende landen ziet men dan ook de laatste jaren een ernstig streven, zoowel het onderwijs, speciaal het hooger, als het wetenschappelijk onderzoek op een hooger peil te brengen, overtuigd als men is, dat de afgestudeerden die in een milieu van wetenschappelijk onderzoek werden opgeleid, het meest geschikt zijn, om de resultaten van die onderzoekingen op de praktijk over te brengen.

Het zij mij vergund in dit verband de woorden te herhalen, die Koning Albert van België bij de opening van de Internationale tentoonstelling te Luik sprak: „La science moderne ouvre des perspectives nouvelles et presque infinies à la technique. C'est dans les laboratoires de recherche, que s'élaborent les rudiments de l'industrie future. La science pure est la condition indispensable de la science

appliquée, et le sort des nations qui négligeront la science et les savants est marqué par la décadence.”

Wil Nederland zijne gunstige positie als uitvoerend landbouw- en veeteeltland op de wereldmarkt handhaven, dan zal het dus moeten zorgen, dat het de vooraanstaande plaats, die het op akkerbouw-, tuinbouw, veeteelt- en zuivelgebied inneemt, behoudt. Dat kan het niet door op de hoogte te blijven, waarop het nu staat, want dan wordt het door anderen voorbijgestreefd. Dat kan het niet door de in andere landen uitgewerkte nieuwe methoden over te nemen, want dan komt het altijd achter die anderen aan. Dat kan het alleen, als het zijn eigen werkers in de gelegenheid stelt, door eigen onderzoekingen aan de spits der landbouwkundige wetenschappen te blijven.

Daarom moeten inrichting en uitrusting van onze laboratoria aan hooge eischen voldoen, zoowel wat de werkgelegenheid voor de docenten, als voor de assistenten en studenten betreft. Daarom behoort de Regeering door een behoorlijke bezoldiging er voor te zorgen, dat de beste onder onze jonge landbouwkundigen hier gaarne als assistenten willen en kunnen blijven en niet hunkerend naar een andere betrekking behoeven uit te zien, die hen in staat zal stellen behoorlijk te leven en een gezin te stichten.

Zal de Landbouwhoogeschool aan hare roeping beantwoorden, zooals die uit het voorgaande voortvloeit, dan moet, nadat haar achterstand, waarop door den Senaat meer dan eens gewezen werd, is ingehaald, haar ontwikkelingsgang gelijken tred houden met de steeds hooger wordende eischen, die eenerzijds het toenemend aantal harer leerlingen, anderzijds de gestadige ontwikkeling van den landbouw en de landbouwwetenschap in de andere landen aan haar stelt. En als wij met die doelstelling voor oogen onze vorderingen der laatste jaren beschouwen, dan moeten wij tot de erkenning komen, dat zij geen gelijken tred gehouden hebben met de vorderingen in de ons omringende landen, dat wij dus reeds bezig zijn van onzen voorsprong te verliezen.

Er staan hier groote Nederlandsche belangen op het spel. Caveant consules, ne quid detrimenti res publica capiat!

Mijne Heeren Curatoren, Ik weet, dat gij geen gemakkelijke taak hebt; want een m.i. verkeerd begrepen zuinigheid bij de Regeering maakt het U zeer moeilijk, vaak onmogelijk verbeteringen van welke noodzakelijkheid gij overtuigd zijt, door te voeren.

Moge uwe belangstelling in onze Hoogeschool door zulke teleurstellingen niet verflauwen, maar op haar het *palma sub pondere crescit* toepasselijk blijken. Dat de ondervonden weerstand U een spoorslag zij des te krachtiger voor de belangen onzer School op te komen en U doe besluiten, in geen geval op de uitgaven voor werke-

lijke behoeften te bezuinigen, zoo lang de Regeering U daartoe niet noodzaakt.

Mijnheer de President Curator! Uit den aard der zaak kwam ik met U meer dan met andere leden van het College van Curatoren in persoonlijke aanraking. Daardoor had ik ruimschoots gelegenheid de vele moeite en tijd, dien gij aan onze instelling besteedt, te leeren waardeerden. Ook blijf ik dankbaar terugdenken aan aangename uren in uw gastvrije woning. Ik hoop, dat ook de in toekomst evenals in het afgelopen jaar door de besprekingen tusschen U en den Rector Magnificus en Assessoren, zoowel als die met uw onvermoeiden secretaris de goede samenwerking tusschen onze beide Colleges bevorderd zal worden.

Mijne Heeren Senatoren! U zeg ik dank voor het in mij gestelde vertrouwen, dat ik naar ik hoop niet alteveel heb teleurgesteld. Ik dank U ook uit naam der Assessoren voor uwe samenwerking in verschillende commissies.

Bijzonderen dank ben ik verschuldigd aan mijn beide assessoren collegae VISSER en BAKKER en aan den secretaris van den Senaat collega KIELSTRA. Gij hebt tijd noch moeite gespaard, waar het gold de belangen der Hoogeschool te behartigen. Zonder uwe gewaardeerde hulp had veel onafgedaan moeten blijven, wat nu tot een goed einde kon worden gebracht. Met genoegen blijf ik denken aan den prettigen toon op onze vergaderingen.

Mijn dank geldt verder de ambtenaren voor hunne toewijding; in het bijzonder U, BOSMAN voor den bereidwilligen steun mij steeds verleend. Uw nauwkeurige kennis van allerlei vroeger aan ons bureau behandelde zaken, was mij vaak tot groot nut.

Ik kom nu aan het laatste gedeelte van mijn taak.

Collega VISSER, ik kan mijn functie vol vertrouwen aan U overdragen. Ik weet hoe na de Landbouwhoogeschool U aan het hart ligt, hoe U voor haar geen moeite te veel is. Ik ken uw inzichten en den ernst waarmede gij uw taak opvat. Moge er zegen op uw werk rusten.

Met dezen keten draag ik de waardigheid van Rector Magnificus aan U over.

Heil den nieuwen Rector!